

TÄHEKE

NR. 9 1974

Kui Tallinnas heisati võidulinna

22. septembril möödub sellest 30 aastat. Mina olin siis Eesti Laskurkorpuse suurtükiväe ülem.

Oktoobrilapsed ja pioneerid, kellega ma sageli kohtun, on minult küsinud: «Kuidas teist sai kindral!»

Lapsepõlves olin karjapoiss. Seda te kindlasti teate, kui raske oli tol ajal karjalapse elu. Kindraliks aga saadakse õppides, vaeva nähes ja raskusi võites. Nii oli see minugagi. Sõjaväevormi olen kandnud üle viiekümne aasta. Sõjapäevil unistas iga sõjamees Tallinna tagasijõudmisest. Viimaks oligi see päev lähedal. Tee Tallinna aga oli pikk ja vaevarohke, nõudes palju ohvreid.

21. septembri õhtul asus Paasverest teele tankide, liikursuurtükide ja autodega tugev eelsalk. Sõjamehed läksid täitma lahingukäsku: «Vabastada Tallinn!»

Järgmisel hommikul saabusid teated, et meie võitlejad jõudsid lahingutega Tallinna. Leitnant Lumiste heiskas Pika Hermanni torni punase võidulipu — kodulinn oli vaba! Sama päeva hilisõhtul anti meie kodumaa pealinnas Moskvas suurtükisaluut vaprate Nõukogude armee võitlejate auks, kes olid vabastanud Tallinna.

Järgmisel päeval sõitsime koos korpusekomandöriga linna. Ees paistsid tuf-tavad tornid. Aga sadama kohal venisid veel mustad suitsupilved, kostis plahvatusi. Ent linnatänavail juubeldas rahvahulk. Vabastajaid tervitati lilledega, rõõmuhõisete ja tänusõnadega. Rohkesti oli rahvast kogunenud Toompeale. Jälleenägemisrõõm oli suur.

Meil aga polnud pidutsemiseks aega. Sõjameeste lahingute jätkus kuni suure võidu päevani.

KARL ARU,
suurtükiväe-kindralmajor

OLIVIA SAAR

Kollast kirja sügis

ESIMENE LUMI
JA ESIMENE LILL,
ESIMESED SAMMUD
JA JONNIJORUPILL.

ESIMENE VALU
JA ESIMENE NUTT,
YANAEMA PAITUS
JA «PÖIAL-LIISI»-JUTT.

ÄREVUSES PILGUD
JA ÖISI HOIDYAD KÄED,
ESIMENE MINEK,
MIS KAUAKS MEELDE JÄÄB.

ESIMENE AABITS
JA ESIMENE HOOL,
KOLLAST KIRJA SÜGIS
JA VÄRVILOHNAS KOOL.

Illustreerinud ASTA VENDER

LASTE KLAASPALEE

Väikesed poisid ja tüdrukud unistasid suurest klaaspaleest. Sellisest, kus võiks mängida, vaadata nukuetendusi, imetleda võlurit... Neist soovidest said kuulda isad-emad ja ehtasidki oma lastele palee. Juba kolm aastat on see Tšehhoslovakkia pealinnas Prahas. Klaaspaleel on oma nimi — Lasteraamatute Maja. Täiskasvanud või-

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

vad selles raamatute ja mänguasjade lossis ära eksida. Palusin endale teejuhiks väikese Petri.

«Kõigepealt läheme ostame mõne raamatu,» juhatas Petr mind leti juurde, kus müüjad pakkusid küll pildiraamatuid, küll juturaamatuid. Ainult vali, mis meeldib.

«Siit saab osta mänguasju,» kiirustas Petr järgmise leti äärde. Ruffasime edasi, trepist üles, saali, mida kaunistasid joonistused. Neid on Prahasse saatnud lapsed maailma paljudest paikadest.

«See on meie pildigalerii,» sõnas Petr uhkelt. «Nüüd aga läheme teatrisse. Siin on täpselt 99 tugitooli. Etendusi antakse hommikul ja pärastlõunal. Aga tsss! Praegu ei

tohi rääkida.» Istusime ja kuulasime. Saalis olid pisikesed poisid ja tüdrukud, kes õppisid laulu. Siis aga jäid kõik vait. Kuu-
lati põnevusega muinasjuttu suurest mustast vihmavarjust. Seejärel pidid lapsed nuputama sõnad viisile, mida klaveril mängiti. Petr sikutas mind käisest: «Lähme, lähme koridori! Mul on vaja veel midagi rääkida.»

Istusime tugitoolis ja limpsisime limonaadi. «Kõige toredam on teatris siis, kui tutvustatakse mõnd raamatut.»

Tähendab siis, kui näitlejad kujutavad poiste-tüdrukute lemmikangelasi tuttavatest raamatutest.

Nüüd aga ütleme sulle koos Petriga hüvasti!

IRENA KRAUZOVA

MEIE SÕPRADE JUUREST

Mie vabariigil on kujunenud sõprussidemed Saksa Demokraatliku Vabariigi Schwerini ringkonnaga. Mai-kuus külastas Tallinna delegatsioon sõpruslinna Schwerini. Saksa lapsed saatsid Tallinna mudilastele kingituseks suure mängukaru. Nüüd on tore karumõmm 12. lastepäevakodu tüdrukute-poiste seltsiline.

Pildistanud ELMAR RAUAM

Seitse värvilist lilleõit

Saalis helendab mängulöke. Lökke ümber istuvad poisid ja tüdrukud. Viienda klassi pioneeridel on koondus. Neil on külalisteks esimese klassi õpilased.

Pioneer Triin ütleb külalistele: «Veel hiljuti olite lasteialapsed, nüüd koolilapsed. Kas õpetaja on teid juba küsinud ja hindeid pannud!»

«Mina sain lugemise eest viie!» hüüab Ants karmesti.

«Ka mina sain viie,» lausub Kannike uhkelt. Hindeid on saanud teisedki ja igaüks ikka väga häid.

Triin naeratab: «Tore, et nii hästi õpite! Varsti saavad teist oktoobrilapsed. Ja oktoobrilapsed peavadki tublid olema.»

Pioneer Üllar tõuseb püsti ja loeb luuletuse oktoobrilastest. See on lugu punatähest, mis hel-

gib iga oktoobrilapse rinnal ja mille keskel on väikese Volodja pilt.

Kes on Volodja, seda teab iga esimese klassi õpilane. Lasteaiatädid on ju Leninist palju-palju jutustanud.

«Koolis kuulete Leninist veel rohkem ning õpite tundma tema elu ja tööd,» sõnab Triin. Ta küsib: «Lapsed, kas oskate «Laulu Leninist?»!»

«Oskame-oskame!» hüüavad esimese klassi õpilased kooris. Kannike ütleb: «Juba lasteaias saime selle laulu selgeks.»

Siis laulavad pioneerid ja nende väikesed külalised. Nad laulavad rõõmsalt ja kõlavalt: «Suur Lenin — ta oli üllas, nii hoolitsev, tark ja hea...» ...Saali seinal on värvilistest paberitest lilleõied.

«Mis sellele õielehele on kirjutatud!» küsib Anu. Ta veerib: «Sil-vi.»

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

«Aga sellele teisele õielehele on kirjutatud... Mall,» ütleb Aili. Igal õielehel on ühe esimese klassi õpilase nimi. Punasel lehel — Rein, rohelisel — Sirje, sinisel — Ülle, pruunil — Tiiu ja valgel — Anne. Õie südamik on kollane ja sinna on kirjutatud — Kalle.

Triin selgitab: «Kogu see teie nimedega lilleõis kujutab üht esimese klassi tulevast tähekest. Ja pioneer Kalle, kelle nimi on õie südamikus, hakkab tähekesse juhiks. Lugege ära: seinal on seitse laste nimedega lilleõit — seitse tähekest. Ja igaühel on ka pioneeri nimi — tähekesse juhi nimi.» Nii räägib pioneer Triin. Ta lisab: «Täna te ei ole veel oktoobrilapsed. Aga juba meie kodumaa sünnipäeval, Suure Oktoobrirevolutsiooni aastapäeval, on ka teie rinnal punane täheke.»

HEINO HANKEVITŠ

IRA LEMBER

Jänku

KAPSAPÖLD ON ÜLE TEE,
TULEB ÜLETADA SEE.
JÄNKU TUNNEB LIIKLUST HÄSTI,
TA KÄIB TÄPSELT, NAGU KÄSTI.
KEERAB VASAKULE PEA,
TEE ON VABA, SEE ON HEA!
SIIS TA VAATAB HOOLEGA
PAREMALE POOLE KA.
JA KUI AUTOT SEALT EI PAISTA,
POLE HÄDAOHTU HAISTA.
JÄNKU LIPPAB ÜLE TEE,
SABAOTS VAID VÄLGUB VEEL.

TŠEHHI KIRJANIK
OLDŘICH SYROVÁTKA

Õun

Õunale meeldib kiikuda. Ta hoiab oksast kõvasti kinni ja tuul kiigutab teda. Ikka üles-alla, üles-alla. Õun naerab, otse särab, ja ta põsed lähevad rõõmust punaseks.

«Veel, tuul, kiiguta mind veel!»

Aga ükskord hakkab õunal sellest kiikumisest pea ringi käima. Ta laseb oksast lahti ja kukub rohtu. Rohi on õnneks pehme nagu sulekott, lõhnab meeldivalt ja jahutab. Õunal on seal hea olla. Öhtul lähen aeda ja korjan korvi kõik õunad, millel pea kiikumisest ringi oli käinud ja mis nüüd rohus puhkavad. Ja kui ma neid kannan, kiigutan lõbusasti korvi. Õunad mõtlevad, et nad on jälle kiigel, ja see meeldib neile väga.

Tõlkinud ELLE TURKINA

«Juuksuri juures» — joonistanud AVE LAKS Pärnu Pioneeride Majast.

TEEME LAHTI POSTIPAUNA!

MEIL KÄIB KÕIK ELEKTRIGA

Minu isa on sovhoosi elektrisener. Elekter on väga tubli töömees. Öhtul teeb ta meie toa valgeks ja lubab meil raadiot kuulata ja televiisorit vaadata. Sovhoosis kuivatab ja peksab elekter vilja, lüpsab lehma, aitab töökojas masinaid remontida. Ka karja aitab elekter hoida. Elekter pumpab ka vett meie tuppa.

Kõige toredam töö on vahvlite küpsetamine. Seda tööd teeme koos vennaga ning siingi on abiks elekter. Elekter teeb siledaks mu püksid ja pluusi. Isal on väga palju tööd, sest meie sovhoosis on igas majas elekter sees.

MART ROOMETS,
Ruila 8-kl. Kooli II klassi õpilane

NAGU TÄISKASVANUD

Suvel olid kõik meie kooli õpilased tööinimesed. Võtsime enda peale sovhoosi kaalikapõllu eest hoolitsemise.

Meie tööks oli rohimine. Igaüks rohis päevas kaks vagu, virgemad vahel neligi. Kõige toredam oli aga see, et meid nagu täiskasvanud põllutöölisigi viidi lõunavaheajal bussiga sovhoosi sööklasse lõunatama. Tööinimese toidul ikka hoopis teine maik!

Võib-olla saate teiegi talvel meie kasvatatud kaalikaid maitsta.

ANNE NUUT ja KAJA PÄIV,
Ruila 8-kl. Kooli III klassi õpilased

ARVA
ÄRA!

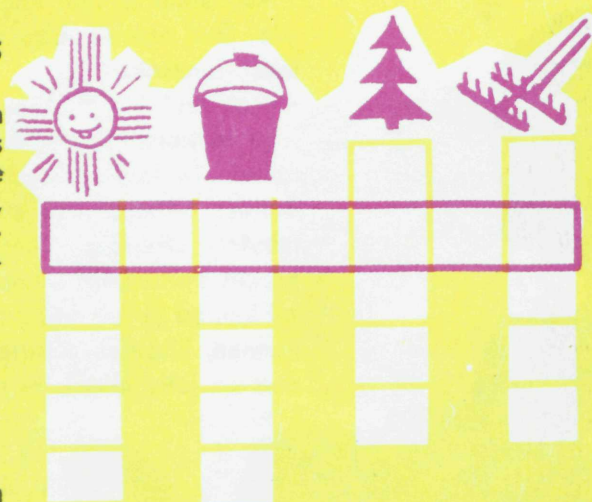
LINNUMÖISTATUS

Vanarahvas teab rääkida, et juba augustis või hiljemalt septembris hakkab üks lind oma poegadele laulma niiviisi: «Lapsed, lapsed, söök on otsas, sügis käes! Soojale maale, soojale maale, kärmesti, kärr!»

Kes see lind on?

Seest siiruveeruline,
pealt kullakarvaline!
[Eesti rahvamöistatus]

PILLIPOISTE NIMED

Need on pildil ilusasti kirjas. Tarvis ainult nuputada, kes on kes!

KÄISIN SUURFARMIS

Hiljuti käisin meie kolhoosi uut suurfarmi vaatamas. Hakkas kohe silma, et selle hoone ümbrus on puhas ja korras. Laudaesised teed on asfalteeritud. Kõnni nagu linnatänaval.

Lautu sisse minnes kuulsin lae all mingit surinat. Need olid ventilaatorid, mis hoiavad lauda õhu alati puhta. Laut ise on ka väga puhas ja valge. Parajasti oli seal vaikne tund. Muidu aga liigub laudas traktor: veab sõnnikut, toob turvast, jahu, silo ja heina. Tubli abimees laudarahvale! Kõige toredam oli väikeste vasikate ruum. Igal vasikal on oma latter ja igäüks on omamoodi armsa näoga. Seintel olid väga ilusad plakatid. Vasikateruumi ukstel seisis piit, kus lehm söidutab käruga pisikest vasikat. Tõeline lastetuba! Peale selle on laudas uhke piimasaal, mis otse särab puhtusest. Talitajate jaoks on riietusruum, pesemisruum ja puhketuba. See on meie kolhoosi ilusaim laut.

RAILI PAHYA,
Pikasilla 8-kl. Kooli IV klassi õpilane

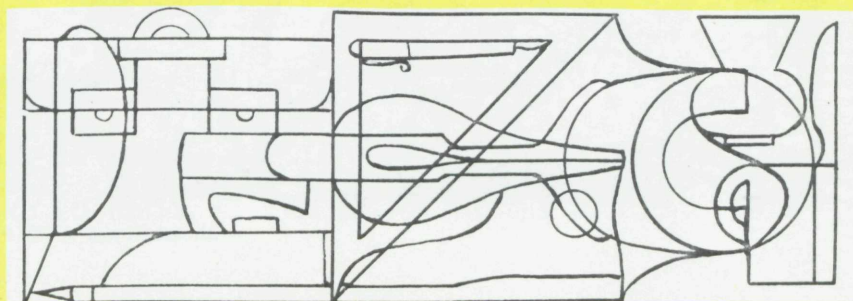
ABISTASIN TÄDI

Suvel aitasin tädil kolhoosi vasikaid talitada. Kui heinad ja jahu olid ette pandud, koristasin vahekäigud. Korraga märkas, et vasikad pusklevad. Jätsin välkkiirelt töö sinnapaika. Arvasin, et loomad kaklevad, ja haarasin viitsa. Aga tädi ütles, et vasikad vallatlevad. Asusin jälle vahekäike koristama.

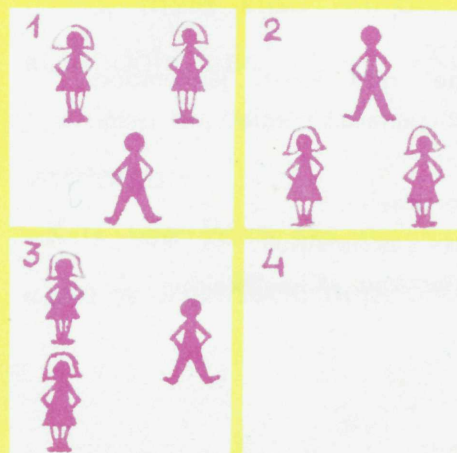
RAIT SOOL,
Fr. R. Kreuzwaldi nim. Võru
1. Keskkooli III-a klassi õpilane

«Apteegis» — joonistanud JANA REINOLT Pärnu Pioneeride Majast.

Mitu eset on sellele pildile joonistatud!

LAPSED RUUTUDES

Vaata tähelepanelikult laste asetust esimeses, teises ja kolmandas ruudus. Ja nüüd mõtle hästi järele, kus peaksid poiss ja tüdruk neljandas ruudus asuma!

Silmad paneb nutma,
aga südant ei liiguta!
(Eesti rahvamõistatus)

ARVA ÄRRA!

HELJO MÄND

Höbe- linnud

Minu emal on linnud. Suured höbelinnud. Ema ütleb neile: «Lennake!» ja nad tõusevad mürinal lendu, tõusevad pilvede alla, pilvedest kõrgemale, ja kaovad taevasse. Ühed lendavad merede taha, teised metsade ja mägede taha kaugetesse linnadesse. Ema

ütleb neile: «Tulge tagasi!» ja nad tulevad. Neil on kaasas viinamarjad ja apelsinid ja kirjad, ja inimesed lendavad nendel.

Ükskord lähen ka mina höbelinnuga lendama. Ema lubas. Minu ema on lennujaama dispetšer.

Vaibamarjad

Anu kükitas vaibal ja mängis marjakorjamist.

«Tule ka korjama!» kutsus ta mind.

«Kas see on hundimets?» küsisin.

«Ei,» ütles Anu. «Hundimetsas ei ole marju.»

«Mis mets see siis on?»

«See on jänkumets.»

Anul oli õigus. Vaibal olid tõesti jänkumoodi kujud ja nende vahel punased täpid just nagu suured jõhvikad.

Läksin ka vaibamarju korjama.

«Mis marju me korjame?» küsisin Anult.

«Kas sina ei tea?» imestas Anu. «Kissellikaid.»

Illustreerinud AVO PAISTIK

Triinu ja Taavi murravad hambaid

Triinu ja Taavi murravad hambaid. Triinu ja Taavi kavatsevad endale uued hambad suhu kasvatada, sest vanad on neile väikeseks jäänud.

«Küll mina murran nüüd pead,» ütleb taat, «et kuidas meie lapsed süüa saavad, kui neil vahepeal hambaid pole. Nad peavad siis näpuga leiba murdma.»

«Lapsed andsid sõna, et kasvatavad endale otseteed uued hambad,» ütleb memm. «Vaevalt nad sõna murdma hakkavad. Niikaua ajavad nad kõrdiga läbi.»

«Ega siis hammaste murdmise pärast tohi veel leivale truudust murda,» arvab taat. «Leib teeb luud tugevaks.»

«Mis kondimurdjad need lapsed õige on, et neil luud nii tugevad peavad olema,» ütleb memm. «Ega nad tsirkusesse ametisse lähe.»

«Ega küll,» arvab taat. «Aga minul oli õde, kes ei söönud leiba, ja igal talvel murdis ta mõne luu.»

«Kas nüüd just igal,» naerab memm.

«Kaks korda,» ütleb taat. «Ükskord murdis jalaluu, teine kord käe. Küll oli ta siis ise murtud. Aga peale seda murdis ta kohe ka oma rumalat tava ja hakkas leiba sööma. See oli just siis, kui mina häält murdsin.»

«Memm, memm!» hüüab Taavi. «Tule vaata, Triinul on uus hammas juba näha. Hammas on ennast igemest läbi murdnud.»

«Mis siis viga,» ütleb memm. «Siis paneme lihapotid tulele ja lõikame leiva lahti.»

«Lapsed!» hõikab sealsamas isa õuest. «Tulge vaatama, meie kiisu murdis hiire maha!»

«Ohhoo!» ütleb taat. «Kiisu on vist ka endale uued hambad kasvatanud. Lähme õige õue seda murdjat vaatama!»

«Kus see kass siis on?» küsivad lapsed.

«Siin murtudsüdamepõõsa all,» ütleb isa aiast.

Illustreerinud ENE PIKK

POOLA KIRJANIK
CZESLAW JANCZARSKI

Muinasjutt Roosast Ruigist

See on lugu pörsakesest Roosast Ruigist, kes kujutles, et ta on Punamütsike.

Läks Roosa Ruik läbi metsa, käeotsas korv söögipoolisega tädi Röh-Röhile, kes oli haige. Metsas kohisid kõrged männid, lõhnas vaigu järgi. Metsalagendikel õitsesid kellukad ja kaste-pisarafest helkivate heinakörte kohal lendlesid kirjud liblikad. Roosa Ruik heitis toidukorvile maia pilgu ja arutles:

«Punamütsike viis kah toitu oma haigele vanaemale ja hunt söi ta ära. Kui mulle metsas hunt vastu tuleb, sööb ta otsekohe ära kõik, mis mul on korvis, ja siis ampsab veel minu magus-toiduks peale. Kas ei oleks parem, kui ma sööksin en-

ne ise ära selle, mis korvis on?»

See mõte tundus põrsale nii õige, et ta istus sedamaid maha, otsis korvist toidukraami välja ja söi ära.

Kui ta oli kõhu täis söönud, tõusis püsti ning kõndis nobedasti edasi. Ei kulunud kaua, kui ta nägi eemal metsaserval majakest. See oli tädi Röh-Röhi maja.

«Kuidas ma nüüd külla lähen, kui kõik, mis ma haigele tädile viima pidin, on minu enda vatsas?» mõtles Roosa Ruik.

Korraga uks kriuksatas ja välja tuli tädi.

«Oi, tädi, sa oled juba terve!» rõõmustas Roosa Ruik.

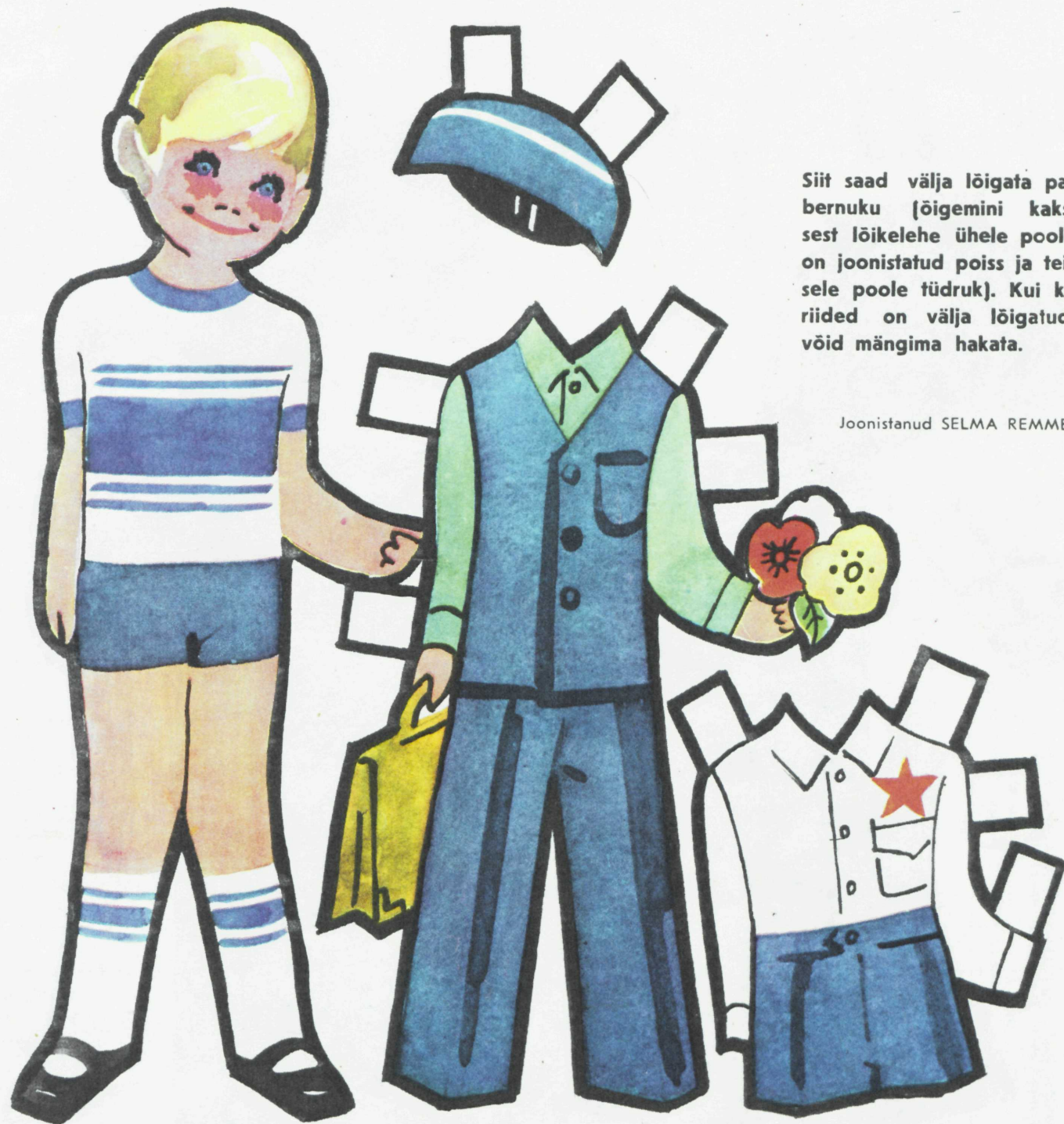
«Enesetunne on mul veidi parem jah,» vastas tädi Röh-Röh. «Kartsin, et sul võib äkki metsas niisama haprassti minna nagu Punamütsikesel, ja tulin seepärast vaatama, kas sa juba paistad. Küll on tore, Roosa Ruik, et oled elus ja terve!»

«Oh, mina olin palju targem kui Punamütsike!» hüüdis põrsake uhkelt. «Sõin kõik ära, mis korvis oli, ja hunt mind ei puutunud.»

Tädi vaatas tühja korvi ja vangutas pead:

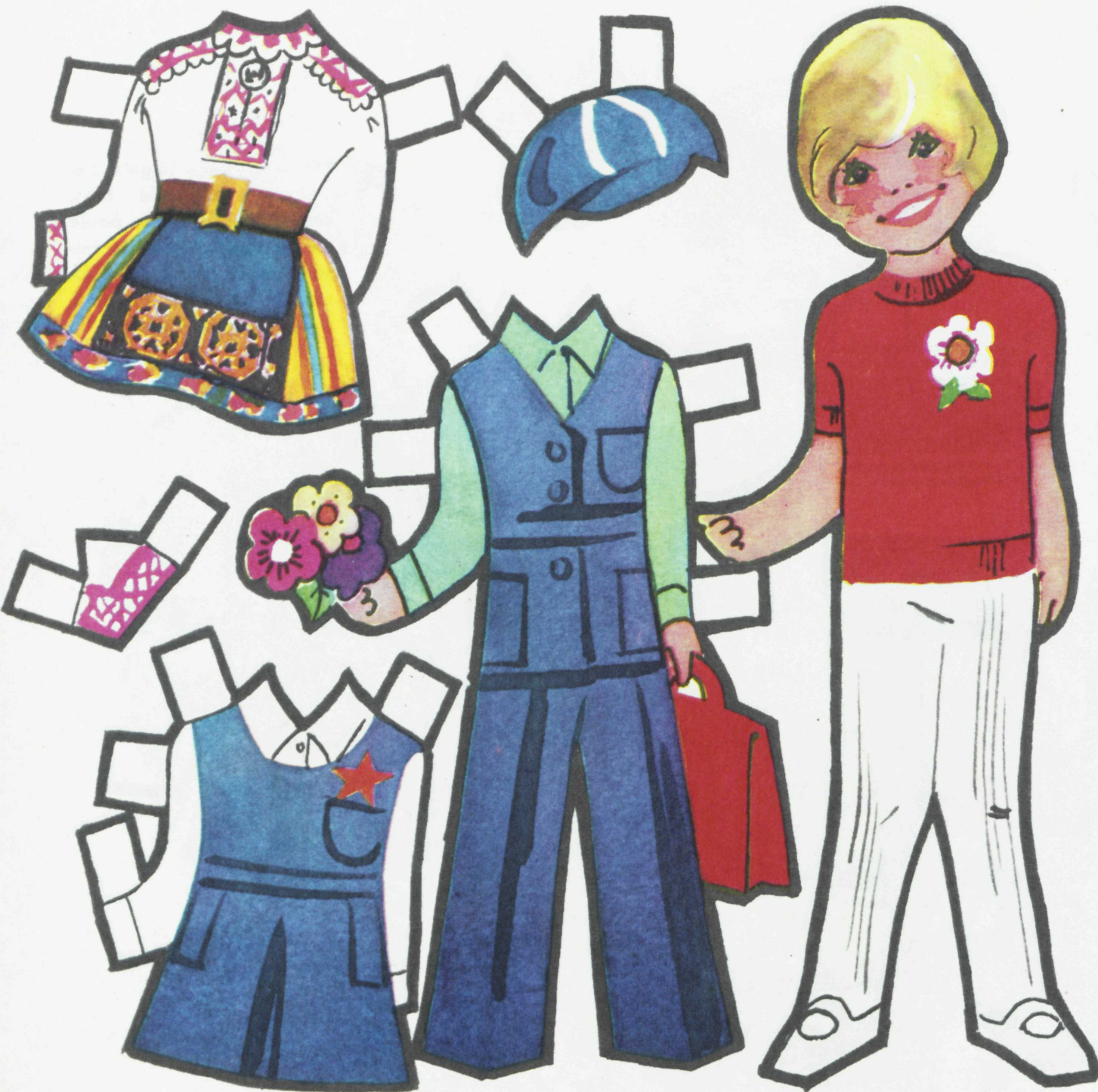
«Kas sa nüüd targem oled kui Punamütsike, seda ma ei tea öelda, aga Punamütsikesest maiam oled sa kindlasti.»

Tõlkinud ESTER HEINASTE

Siit saad välja lõigata paberliku (õigemini kaks, sest lõikelehe ühele poole on joonistatud poiss ja teisele poole tüdruk). Kui ka riided on välja lõigatud, võid mängima hakata.

Joonistanud SELMA REMME

MESI- MUMMI

Olin niidul ja minu kaasla-
seks oli mesimumm. Ta sil-
mas eemal helepunaseid
lilleõisi ja ütles: «Summ-
summ, lilled on end ere-
date õitega ehtinud.» Ja
uhkustas: «On ehtinud sel-
lepärast, et neid juba kau-
gelt märkaksin.» Ta ei len-
nanud mujale, kui otsejoo-
nes lillede poole.

Mumm istus õielehele ja
kiitis: «Summ-summ, kui
magusasti nad lõhnavad!»
Ja uhkustas: «Lilled lõhna-
vad ainult sellepärast, et
teaksin: õie sügavuses on
maitsev mesineste.» Ta
pistis pea õie sisse ja jäi
nestetilgakesi.

Mumm astus sammu tagasi
ja tõmbas pea õiest välja.
Silmitsesin mummi: ta lau-

SAI SARVED

Pildistanud VILLU MAASK

bale oli tekkinud kaks kol-
lakat sarvekest. Ma ei suut-
nud naeru pidada: «Ha-
haa! Said lillelt sarved! Sel-
le eest, et uhkustasid: «Lil-
led õitsevad ja lõhnavad
mesimummi jaoks!»

Mumm ei kuulnud mind.
Juba ta lendas teisest lille-
õiest mesinestet jooma. Kui
ta viimaks pea õiest välja
tõmbas, oli ta laup nagu
puhtaks pühitud.

«Kuhu siis sarved jäid!»
küsisin.

Mumm hakkas solvunult su-
misema: «Need ei olnud
sarved, vaid õietolmutom-
bukesed. Viisin need tei-
sele õiele.»

Nüüd tean, et mesimummid
ja tarumesilased, mardikad,

kärbsed ja üldse kõik putu-
kad kannavad õietolmu
laiali — õielt õiele. Ja mitte
ainult sarvekestena laubal,
vaid rohkem keha- ja jala-
karvakeste küljes. Üks õis
annab tolmu ja teine õis võ-
tab tolmu vastu. Sest ainult
õite tolmlamise järel saa-
vad taimed kasvatada vilja
ja seemneid ning paljune-
da.

Mesimummil oli õigus: lil-
leõie ere värvus ja meeldiv
lõhn on putukate ligimeeli-
tamiseks. Tolmeldamise eest
tasuvad õied magusa mesi-
nestega. Ka osa õietolmust
jääb putukatele.

Nüüd tean, miks ja kellele
lilled nii kaunitult õitsevad ja
lõhnavad.

EINO TALI

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsioon Nõukoogu lasteajakiri «Täheke» nr. 9 —
1974, XV aastakäik, ilmub üks kord kuus, EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tal-
linn 200 101, Pärnu mnt. 67-a.

Kolleegium: E. Haamer, V. Koikas, E. Mardi (peatoimetaja), H. Mänd, A. Piirma, H. Rattiste.
Kunstiline toimetaja E. Pikk, vanem tehniline toimetaja V. Hurf, vanemkorrektor E. Orgmets.
Telefonid: vastutav sekretär 681-319; kunstiline toimetaja 681-321; koolilelu teadus, tehnika
681-315; kirjandus, kirjad 681-317; vanemkorrektor 681-316; üldtelefon 681-318.

Laduda antud 18. VII 1974. Trükkida antud 12. VIII 1974. Trükiarv 63500 Paber 90x60/8.
Trükipoonaid 2. Arvestuspoognaid 2,65. MB-07805. Tellimise nr. 2002. EKP Keskkomitee
Kirjastuse trükikoda, Tallinn 200 001, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel ASTA VENDER!
joonistus «Koolifeel».

Детский журнал ЦК ЛКМС Эстонии и Со-
вета Пионерской организации Эстонской
ССР «Тяхеке» («Звездочка»). На эстон-
ском языке. Выходит один раз в месяц.
Типография Издательства ЦК КП Эстонии,
Таллин, 200 001. Периодический, 67-а. Ад-
рес редакции: ЭССР, Таллин, 200 101,
Пярну маantee, 67-а. Цена 15 коп.
Заказ № 2002. Тираж 63 500

«Täheke»
1974

